

„...un cerb obosit...”

Un iubitor de teatru, manifestându-și spontan și inspirat dragostea și respectul pentru artiști, a realizat această fotografie, pe care a avut amabilitatea s-o ofere, însoțită de câteva rânduri, redacției noastre. Ne îndeplinim o datorie de onoare înviind, în acest colț de pagină, printr-o imagine inedită, nobilul chip al poetului-actor Emil Botta.

Totodată, folosim prilejul pentru a adresa o invitație la colaborare tuturor celor ce dețin documente inedite privind viața și activitatea marilor personalități ale teatrului românesc — texte, fotografii, facsimile etc.

„Noi oamenii rumegăm cenusa / victiilor arse de mult / Noi oamenii sîntem ușa / pe unde pătrunde un groaznic tumult”. Versurile i le știam pe dinafară. Cu o carte a sa în mână, într-o seară, după ultima replică din *Năpasta*, i-am intrat în cabină. Aș fi voit un autograf.

Cu mâinile împreunate pe piept, Emil Botta stătea întins pe pătuțul din cabină. În straie de sac, un mort fără giulgiu și sieriu. Cabiniera l-a atins, spunîndu-i rugămintea mea. „Nu pot, iarlă-mă, mor acum... După final... Atunci, poate”.

După cortina finală, după ce de nenumărate ori revenise sfîșiat din inima minunii, în straiele sale de sac, să răspundă sălii, Emil Botta mi-a scris — cu slove nervoase, învălmășite — câteva

cuvinte pe prima pagină a primei sale culegeri de versuri, apărută după foarte mulți ani. „Mă coploșiti...” începea autograful pe care unul dintre cei mai mari, mai tragici poeți și actori români îl dăruia unui tînăr oarecare.

Nu l-am mai revăzut niciodată pe scenă.

Cîteodată, dimineața, îl zăream pe străzile din preajma Universității. Un cerb obosit, strecurîndu-se ca într-o pluitire, printre lăstărișuri întunecate de april. Într-o astfel de dimineață, în mai 1972, cu aparatul de fotografiat în mână, mergeam la cîțiva pași în urma sa. „Maestre Botta !” Și-a conținut plutirea, m-a privit, am apăsat pe declanșator, apoi, continuîndu-și parcă rotirea pe petecul de nor ce-l ducea, s-a întors,

pierzîndu-se în mulțimea de pe Academiei.

În timp, în mine, imaginile se suprapun. Între actorul îmbrăcat în haine de sac, abia mai răsufîind după ultima sa replică din „Năpasta”, și omul oprit pentru o clipă în fața unui ochi fotografic anonim nu mai este nici o distanță. Punte fragilă, așa cum însăși viața îmi place să cred că i-a fost, versurile lui : „Ce se vede acolo ca noaptea ce se naște ? / E moartea care te scrutează și te recunoaște. / Ea șterge scrisul de pe frunte cu un burete / și pleacă apoi trîntind ușile de perete”.

Ioan Lăcustă

telex-„teatrul“ • telex-„teatrul“ • telex-„teatrul“

În zilele de 15 și 16 iunie a.c. s-a desfășurat la București Sesiunea de comunicări științifice a secretarilor literari din teatrele dramatice, organizată de Centrul de perfecționare a cadrelor și de revista „Teatrul”, sub egida C.C.E.S. Acțiunea, desfășurată într-o atmosferă de

seriozitate, de responsabilitate deplină, de lucru, nu s-a bucurat de prezența prea multor critici, aceștia fiind captați de multiplele evenimente teatrale organizate simultan. Păcat! ● Teatrul Popular din Zalău, cel mai tînăr teatru popular din țară, a prezentat, la scurtă vreme

după premiera cu *Acești îngeri triști* de D. R. Popescu, a doua premieră : Nu sînt Turnul Eiffel de Ecaterina Oproiu. Harnici, exigenți cu repertoriul, ambițioși, se arată a fi zălăuanii! ● La Galați, regizorul Petre Popescu repetă o piesă care va (continuare la p. 135)

CONVERSAȚIE ÎN CASA VON STEIN...

de Peter Hacks

Data premierii: 28 octombrie 1978.
Regia: FRIEDRICH SCHILHA. Scenografia: JOSEF ED. KRÄMER.
Distribuția: HELGA SANDHOF (Doamna von Stein); DOREL OPRONESCU (Domnul von Stein).

Privind lista spectacolelor puse în scenă, în cei aproape 26 de ani de existență, de către Teatrul German de Stat din Timișoara, se poate constata cu ușurință preocuparea permanentă a acestui colectiv de a oferi publicului său un repertoriu numit și valoros, care să satisfacă toată posibilă gamă de preferințe. Lucru nu foarte ușor de realizat, dat fiind că teatrul nu-și desfășoară activitatea numai la „reședința” timișoreană, ci și într-un număr impresionant de localități, urbane și rurale, din zonă. Cu atât mai deosebit de laudă este, așadar, faptul că nivelul calitativ general se menține la o anumită cotă, începând cu capitolul dramaturgie, în care predomină titlurile clasice, în majoritate cele din clasicismul german. Totodată, un procent însemnat îl alcătuiesc piesele românești, în special cele de actualitate, această din urmă categorie nefiind neglijată nici în ceea ce privește literatura dramatică universală. Textul ales pentru turneul în București înmănușează oarecum, simbolic, direcțiile amintite: este un text contemporan despre un scriitor clasic.

Evocând aproape legendara poveste de dragoste dintre Goethe și Charlotte von Stein, din perspectiva eroinei („acum, o femeie bătrână”, după cum ea însăși spune), care, în prezența absentului ei soț, deapănă amintiri despre Goethe, în absența acestuia, etern prezent, însă, în inima ei, dramaturgul i-a oferit celebrii Lotte — și implicit, actriței interprete — șansa unui lung și bogat monolog, deopotrivă amar și spiritual, vesel și dureros.

Înăruind regizorul Friedrich Schilha a accentuat, în montarea sa, dimensiunea „feministă” a piesei, concentrând întreaga materie dramatică exclusiv în persoana Charlottei. El a renunțat la indicațiile autorului privind o serie de acțiuni scenice (întrări, ieșiri, deplasări etc.) ale soțului, dealtfel permanent tăcut, plășându-l pe acesta cu spatele la public, nemiscat, astfel încât eventualele sale reacții să nu poată fi surprinse decât prin reflectarea lor pe figura soției. Și celălalt „personaj” masculin, prezent-absentul Goethe, își pierde materialitatea amintirii, putând apărea, la un moment dat, ca o simplă ficțiune a Charlottei. Cu atât mai puternic, însă, va fi resimțit, în final, șocul existenței lui îndepărtate, reci, indiferente.

Toate acestea, plus necesitatea obiectivă de a juca într-un spațiu foarte restrâns și, practic, neliferențiat de cel rezervat publicului, au făcut ca pe umerii interpretei să apese o sarcină dublă: menținerea convenției teatrale, stabilită prin decor și costume, chiar dacă strict funcționale (scenografia: Josef Ed. Krämer) și, în același timp, adoptarea unei atitudini mai „firești”, mai naturale (dar nu naturaliste), dictată tocmai de relația cu publicul. Helga Sandhof face față cu brio ambelor exigențe (mai puțin, în sensul celei de-a doua, în momentele de tulburare exteriorizată prin gesturi), pătrunzând cu finețe psihologia eroinei, trecând cu dezvoltură de la indignare la duioșie, de la lirism la umor (remarcabile, episoadele în care reproduce discuțiile cu Goethe), invitându-i pe spectatori la o „conversație” tensionată și inteligentă.

Alice Georgescu

telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“

(continuare de la p. 46)
prilejii debutul pe scenă al ziaristului Dan Plăieșu: Trei fluturi recompensă. O vom vedea la toamnă. Tot la toamnă vom vedea și spectacolul lui Mihai Manolescu, tânăr regizor care, împreună cu scenograful Tamas Anna și Nagy Arpad, pregătește premiera cu care Teatrul Național din Tîrgu Mureș,

secția română, va deschide stagiunea viitoare: Rugăciune pentru un disc-jockey de D. R. Popescu. ● După ce a lucrat două sezoane la diferite teatre din Polonia, Iulian Vișu repetă, la Sibiu, Răceala de Marin Sorescu, ajutat fiind de scenograful Mihai Mădescu. Așteptăm să-l revedem la lucru, după experiența poloneză. ● La

Craiova, a luat ființă o nouă instituție profesionalistă de spectacole: Teatrul Liric. Succes! ● A încetat din viață valorosul actor Ion Niculescu-Brună, artist emerit, mulți ani director al Teatrului Bacovia din Bacău. ● Printre spectorii Teatrului „Ion Creangă” se vor număra, peste 4—5 ani, (continuare la p. 138).

jul central: liniștea. Aș mai adăuga, ca păre-
re de rău, că s-au degradat discipline ele-
mentare, precum dicția, mișcarea, morfologia
și sintaxa plasticii corporale, instalându-se o
stare de mulțumire față de efortul minim. În
aceste condiții, cum să pretindem studiul unor
tehnici noi obligatorii pentru actorul modern,
gimnastică vocală la nivel olimpic, antrenament
atletic? Cum să pretindem asimilarea
modalităților complexe de comunicare, varietatea
de registre a teatrului modern, agilitatea în
improvizație, cunoașterea regulilor teatrului
epic, a legilor distanțării, capacitatea de a rea-
liza sinteze superioare într-un joc multăstra-
tificat, în care eleganța transfigurării să se
topească în simplitatea expresiei?

Pe linia tradiției create pe această scenă,
ar fi trebuit ca spectacolele-studii ale ultimulu-
lui an să fie, în mod firesc, lucrări de regi-
zori sau de studenți-regizori, urmându-se
cu precădere, prin concepție, prin viziuni or-
donatoare, valorificarea însușirilor actoricești,
configurarea personalității studentului-actor.
Certi, talente, chiar personalități, există și în
această promoție. Dar „materia primă” accep-
tată la admitere a rămas aceeași, stocul valo-
ric nu s-a modificat. Dealtfel, în general, ab-
solenții părăsesc Institutul cu aceleași însușiri
și cusururi cu care au intrat. În cei patru ani
de studiu, se fixează de obicei caracteristicile
native, se adâncește trăsăturile ușor recognos-
cibile — „se merge pe datele lor”, cum se
spune — și rareori sau mai deloc se explo-
rează și se stimulează noi posibilități inter-
pretative, se descoperă resurse sau se recom-
pun structuri temperamentale date.

Luând lucrurile așa cum se prezintă, putem
spune doar că: printr-un joc modern, prin
concentrare lăuntrică, sprijinită pe idei clare,
s-au făcut remarcați Cristian Ieremia (Buli-
cioiu), Dinu Manolache, Răzvan Vasilescu (cel
din urmă, cu o aplicație specială pentru regi-

strul tragicomic); prin seriozitate profesională
și studiu compozițional, Răzvan Ionescu,
Mireea Dascaluc, Gîgore Toropoe; simplitate
și putere de concentrare scenică a adus Ovidiu
Gherasim; în alte roluri, mai mici sau mai
mari, au convins Mireea Bodolan, Cristiau
Cornea, Florin Dobrovici, Gheorghe Dobre,
dar, alături de calitățile lor indiscutabile,
s-au și văzut micile manierisme, efectele fa-
cile, apelul la trusa cu șabloane. Tempera-
mente scenice, talente generoase, Anca Bejona-
rin, Marioara Steriau; sensibile, Gatrinel Du-
mitrescu, Romanița Choorsee; virtualități,
Alina Secuianu, Mirela Ciobăă, Lămînța Sîoc,
Gabriela Cojocaru-Popescu; putere compo-
zițională, Virginia Mirea, Vivian Alivizache,
Adriana Traudafir; dar, la aceasta, un anume
exhibiționism, poze cabotine, neglijență.

Parte dintre acești absolvenți au și apărut
în filme, la televiziune, pe scenele unor teatre
din Capitală, și nu numai în roluri secundare.
Șansa afirmării lor preimpurii aparține, fi-
rește, talentului. Dar ar fi greșit să se creadă,
și mai ales ei să creadă, că și-au spus cuvîntul,
că au „scăpat” de greutățile și de învătămîntele
stagiumului, că pot „arde etapele”,
că au devenit vedete cu un regim privilegiat.
Îi așteaptă scenele tuturor teatrelor din țară,
loouri grele de muncă, colective dornice să
se împropăteze cu forțe noi și un public dor-
nic să-i cunoască.

Promoția '79 urmează să-și spună cuvîntul
în ziua de mîine a teatrului românesc. La
aceasta trebuie să ne gîndim, urmîrind rezul-
tatele absolvenților, și în această lumină să
interpretăm acelele, cu precădere critice, ale
acestor rînduri. Să ne punem, deci, cu toată
seriozitatea, întrebarea: oare cantonînd stu-
denții în rutina micului realism cotidian, a
compoziției de uz curent, Institutul nu pre-
gătește cumva actori buni pentru teatrul zilei
de ieri?

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

(Continuare de la p. 135)

Raluca Elena Anghel și An-
drei Todea. Cine sînt ei?
Fetița este a actorului Du-
mitru Anghel, iar băiețelul,
al actriței Anca Zamfirescu
și al regizorului Cornel To-
dea. Le urăm noilor născuți
Raluca și Andrei să crească
mari și să iubească teatrul!
● În librării, se află o
monografie patetică a Tea-
trului de păpuși din Craiova,
scrisă de o slujitoare cre-
dincioasă a acestui teatru,
artișta Alexandra Davidescu:
„Un mic teatru mare”. Se
mai află în librării și cartea
lui Mihai Rădulescu, „Shake-
speare — un psiholog mo-
dern”, care merită citită, deși

Jan Kott i-a cam luat-o ina-
inte autorului. ● „Natra”,
revista condusă de Romulus
Guga, inaugurează, cu nu-
mărul 98, o dezbatere, cu
participarea oamenilor de
teatru, pe tema „Național,
contemporan, actual în tea-
tru”. E o dezbatere tăioasă.
Să o urmărim! ● În luna
mai, au fost oaspeții orașului
Bordeaux (Franța), Ion Co-
cora și Marius Robescu, be-
neficiarii unor burse la „Sta-
giul de pregătire pentru ti-
nerii critici”. ● „Flacăra”
(din 7 iunie 1979), conti-
nuînd să se preocupe de tea-
tre, publică o culegere de opi-
nii despre un gen aflat în
sufринță, culegere intitulată
„Nimic nou pe scena teatru-

lui de revistă”. E cam luat
în răspăr acest teatru, și pe
bună dreptate, credem noi!
● Al. Tocilescu, regizorul că-
ruia, precum știți, pe umeri
pletete-i curg gîrlă, nu-a îm-
pins într-o frizerie — de el
descoperită — ca să citească
următoarele versuri datorate
urmașilor lui Figaro: „Vă ru-
găm frumos, fumați / fumați
„Snagov”, fumați „Carpăți” /
Țigări de lux, țigări de foi /
dar, nu la noi!” Că au haz
bărbierii noștri, rezultă clar.
Nu rezultă ce căutase Toca
în respectiva frizerie — știut
fiind că el barba nu rade!

(Continuare la p. 184)

care Mira Iosif, dorind-o neostentativă, o maschează, deliberat, prin procedeele gazetărești și prin plasticitatea, sugestivitatea expresiei), cronicile solicită și demonstrează constant capacitate de interpretare, dar și o remarcabilă (și, la noi, încă foarte rară) capacitate de „audiatur et altera pars”, intrând în dialog cu exegeții scenicii ai operelor dramatice.

Ceea ce te reține, de la început, în cronicile Mirei Iosif este stima față de text și finețea analizei; apoi, înseși calitățile exegezei ei literare. Paginile consacrate pieselor sînt demne de a figura la loc de cinste în orice istorie a literaturii dramatice contemporane — și, aceasta, fie că este vorba de Marin Sorescu, de Romulus Guga, ori de Leonida Teodorescu; dar mai ales în cazul operii lui D. R. Popescu (cele opt cronici, la tot atîtea piese de D. R. Popescu, formează deja coloanele de susținere ale unei monografii consacrate autorului clujean, pe care o așteptăm cu interes!). Mărturisesc, chiar, că am regretat, nu o dată, că intuiții absolut remarcabile sînt doar enunțate și abandonate vocației noastre speculative, de cititori.

Acest notabil critic literar este, desigur, în primul rînd, un critic de teatru: serios cunoscător și analist al semioticii teatrale, al capacității limbajului scenic de a materializa, transfigura și redimensiona senzurile conturate la lectură, al forței lui de comunicare și sensibilizare. Adeptă a unui concept modern de teatralitate (care, între altele, pune accentul pe viziunea regizorală, exprimată în toate compartimentele spectacolului, pe caratele de conștiință și angajare, sub semnul ideii — în privința artei actoricești, Mira Iosif practică un partizanat civilizat, manifestat nu prin demnitatea, eradicarea, incriminarea celorlalte orientări, ci prin fundamentarea intelectuală originală și, de cele mai multe ori, convingătoare a structurilor de spectacol moderne.

Revelatoriu, în acest sens, mi se pare mai ales felul în care Mira Iosif creditează ori respinge (gest pe care l-aș dori, totuși, mai tranșant!) versiunile scenice moderne ale clasicii, știind, implicit, interesante portrete ale unor actori, scenografi și, deosebi, regizori ai generației afirmate în deceniul '67—'77.

Prezentînd viața teatrului drept un mod de existență a spiritului, aici și acum generos revărsindu-se spre noi, cronicara aceasta cultivată, „științifică”, mereu sagace și cu o cenzurată sensibilitate, de o autentică solicitudine față de creatori, rămîne, mai presus de orice, *solidară cu spectatorul*. Veți fi frapați, la lectura cărții, de frecvența (și îndrăzneala ieșită din comun!) a asociațiilor de idei. Cronicara, asemenea spectatorului, nu-și frînează deloc zborurile gîndului, nu compartimentează cultura, nu desparte, tranșant, un flux de impresii de altul.

Mira Iosif acordă o atenție deosebită examinării mesajului pieselor și spectacolelor, făcînd disjuncții exigente între intenții și realizări, cîntărind exact *ce, cum și cît de clar* gîndurile creatorilor trec rampa, care este ecoul educativ, rezonanța în conștiințe a actului teatral. Tocmai de aceea, elevata critică pe care o practică n-a fost niciodată pîdită de snobism. Simți, citindu-i cartea, odată cu șocul produs de cutare moment sau de cutare soluție scenică, distanța luată de autoare spre a judeca, în supremă instanță, în numele celor chemați să culegă palpitul clipei și să devină, prin aceasta, mai frumoși, mai buni, mai energici. Simți că locul preferat al cronicarei nu se află în lojă și nici în rîndul întii, ci în mijlocul „multimii dezlănțuite”, al evenimentelor, al vieții colidiene (zina) și în mijlocul sălii (scara) — acolo unde perceperea actului scenic e însoțită de perceperea reacției publicului, a aceluia care nu sînt atît spectatori, cît eroi, ei înșiși, ai unei neobosite căutări intelectuale și morale.

Natalia Stancu

telex-.,teatrul“●telex-.,teatrul“●telex-.,teatrul“

(Continuare din p. 138)

Asociația scriitorilor din București a acordat premiile literare pe anul 1978. Dramaturgii distinși sînt următorii: Ion Băieșu (Alibi, publicată în revista „Teatrul“), Iuliu Rațiu (Nesțitul cerc al sărutului, publicată în revista „Teatrul“) și Dumitru Solomon (Scene din viața unui bădăran și Fata morgana). Din juriu nu a făcut parte nici un cronicar dramatic.

Probabil, pentru a se asigura deplina obiectivitate a opiniilor. ● Vreți să știți cine au fost printre cei dintii care au știut ce formații artistice au fost premiate în „Cintarea României“? Iată-i. La „teatru de amatori“: Paul Everac, Margareta Bărbuță, Const. Moruzan, Mehes György, Paul Stratilat, Gheorghe Vlad, Dan Tărchilă. La „brigăzi artistice, satiră și umor, estrade, muzică ușoară“: Va-

lentin Silvestru, Dumitru Solomon, Lucia Bogdan, N. Frunzetti, Petre Mihail, Gelu Solomonescu, Aurel Giroveanu. Cum să nu știe ei, cei dintii, dacă au făcut parte din juriile respective? ● Teatrul Giulești a plecat în Portugalia cu spectacolul Năpasta de I. L. Caragiale.

Faima